

ОТПУСК ПО МАЙЧИНСТВО И ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ПРИ НАСТЪПВАНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ РИСК „МАЙЧИНСТВО“¹

Всички заети майки (несамостоятелно, самостоятелно заети, безработни и жени, работещи в предприятието на съпруга си или друг роднина и получаващи заплата) имат законово право да получават платена отпуск по майчинство.

Отпуск по бащинство или отпуск за родителство не е регламентиран в швейцарското законодателство.

Отпускът по майчинство приключва 98 дни или 14 седмици след започването му. Заетите на пълно работно време, както и тези на непълно работно време имат право да се възползват от него. В случай че майката започне да работи по-рано, тя губи това право.

Моля да имате предвид, че е възможно всеки кантон самостоятелно да въведе други условия и разпоредби за майчинството. Същото важи и за колективните трудови договори (КТД) за съответната длъжност.

В тази връзка винаги следва да се запознаете добре с КТД в обхвата, на който попадате, както и с разпоредбите на кантонално ниво.

По време на първите 8 седмици след раждането не е позволено работничките/служителките да работят.

ПРАВНИ ОСНОВАНИЯ

1. Закон за труда (Arbeitsgesetz) и наредбите за реда за неговото прилагане – този закон защитава здравето на бременните, родилите и кърмещи жени. В него са описани условията, съгласно които тези жени могат да бъдат заети. Следва да се има, обаче, предвид, че той не обхваща всички предприятия и всички заети жени. Някои заети жени в определени предприятия са напълно изключени от обхвата му (например земеделски предприятия, частни домакинства, домашни помощнички). Друга група бъдещи или вече майки попадат в обхвата на разпоредбите, с връзани със защита на здравето (напр. всички публични институции, научни институции или жени, заети на високи мениджърски позиции).

За да сте сигурни, в коя група попадате и кои разпоредби важат конкретно за вашия случай можете да получите информация при кантоналните инспекции по труда.

---

¹ Информацията е изготвена през м.май 2017 г., на база следната брошура:
https://www.seco.admin.ch/seco/de/home/Publikationen_Dienstleistungen/Publikationen_und_Formulare/Arbeit/Arbeitsbedingungen/Broschuren/mutterschaft-_schutz-der-arbeitnehmerinnen.html

Законовите разпоредби в защита на бременните жени и майките са задължителни. Спазването им бива контролирано от кантоналните инспекции по труда и инспекцията по труда на федерално ниво. В тази връзка всяка работничка/служителка може да подаде показания в тези институции.

2. Облигационно право (чл. 315 ff. Obligationenrecht) - Този закон предпазва бременните и родителите жени предимно от икономическа гледна точка (продължаване на изплащане на възнаграждение), както и при освобождаване.

Разпоредбите важат за всички заети лица в реалния сектор, включително и такива на непълно работно време. Заетите в публичния сектор се подчиняват на други разпоредби (според законодателството на кантонално ниво).

В случай на спор между работодател и заетото лице по отношение на спазването на тези разпоредби, засегнатите лица могат да се обърнат към гражданския съд или съда по трудовоправни спорове по местоживеене на или където работникът обичайно извършва своята дейност. Процедурата пред тези съдилища е опростена, бърза и безплатна, когато цената на иска не надхвърля 30 000 франка (Art. 343 OR).

Това, че е безплатно означава на практика, че осъдената страна по правило не заплаща разходите за делото, но въпреки това може да бъде осъдена да заплати обезщетение на страната, спечелила делото (например разходите за адвокат, други държавни разходи, които могат да произлязат от делото).

ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ОБЕЗЩЕТЕНИЕ

Отпускът по майчинство е с продължителност от 14 седмици, в които майката получава 80% от възнаграждението си. Отпуск за майчинство не е допустим при осиновяване на дете.

Майките получават 80 % от възнаграждението си под формата на дневни, в размер най-много до 196 швейцарски франка на ден.

За да може майката да получава „дневните“ за майчинство има определени условия, които трябва да са спазени:

1. Лицето следва да е било осигурено по време на 9-те месеца на бременността при АНУ;
2. Лицето трябва да е работило най-малко 5 месеца по време на бременността;
3. Към момента на раждането лицето следва да е все още заето.

В случай че лицето получава преди раждането обезщетение за безработица или в случай че изпълнява условията за това, то тогава то има право да получава и обезщетение при настъпване на риск „майчинство“.

В случай че условията не са изпълнени, лицето не получава дневните за майчинство, но няма право да бъде заето.

НАЧАЛО НА ОТПУСК ПО МАЙЧИНСТВО

Началото на отпуска по майчинство настъпва в момента на раждане на детето.

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

По време на отпуска за майчинство не е допустимо майката да бъде освободена от работа.

Работодателят няма право да прекрати безсрочно трудово-правно отношение нито по време на бременността, нито 16 седмици след раждането (Art. 336c Abs. 1 Bst. c OR). Тази забрана важи независимо от причината за освобождаване (без значение дали причината има връзка с майчинството или не). Защитата започва от първия ден на бременността, без значение дали работничката/служителката е знаела към този момент, че е била бременна.

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ:

1. Бременна съм. В някои от дните се чувствам уморена. Разрешено ли да не отида на работа в такива моменти?

Да, можете. Но следва да имате предвид, че по време на Вашето отсъствие не е необходимо можете и да не получавате възнаграждение. Такова ще получите само, когато имате бележка от лекар и когато не сте изхабили периода, в който имате право на заплащане в случай на невъзможност да работите. Все пак следва да се отбележи, че на работното Ви място трябва да Ви бъдат осигурени условия да можете да си починете.

2. Бременна съм, а трудовият ми договор предвижда, че следва да работя по 40 часа на седмица. В момента на работата е период, в който всички трябва да работят извънредно. Трябва ли и аз да полагам извънреден труд?

Не, работодателят Ви следва да внимава, да спазвате часовете, които са определени във Вашия трудов договор.

3. Бременна съм. Работя като секретарка. Чувствам работата си като уморителна, тъй като седя през целия ден и имам много задължения. Работодателят ми не ми позволява да си остана вкъщи, а аз нямам бележка от лекар.

Когато поискате това от работодателя си, имате право да бъдете освободена от работа. Без бележка от лекар или констатация, че Вашата работа е изтощаваща, работодателят Ви не е задължен да Ви изплаща възнаграждение. Това от своя страна би оказало влияние върху размера на обезщетението, на което имате право. Това се дължи на факта, че то се пресмята на база на Вашите доходи, които сте получавали преди раждането.

4. Бременна съм. Задължена ли съм да съобщя на моя работодател?

Нямате такова задължение. Все пак колкото по-рано съобщите, толкова по-рано Вашият работодател може да предприеме необходимите предпазни мерки, да направи работното Ви място, подходящо за състоянието Ви и по този начин да Ви защити по-добре.

5. Бременна съм. Работодателят ми ме уволни.

В случай че имате безсрочно трудово отношение и не сте в пробен срок, Вашият работодател няма право да Ви освобождава по време на бременността и 16 седмици след раждането. За да се намали всякакъв риск да загубите правото си на обезщетение, следва писмено възможно най-бързо да го уведомите, че сте готова да работите и приемате работата си отново.

6. Родих и се върнах на работа веднага след приключване на отпуска по майчинство. Детето ми се разболя и в детската ясла не е разрешено да бъде там, докато е болно. Как да постъпя?

В случай че предоставите лекарска бележка, че детето Ви е болно, работодателят Ви е длъжен да осигури необходимото Ви време за грижи за детето (до 3 дни за болест). От тези дни може да се възползва и бащата на детето, ако Ви сте възпрепятствана. Следва да имате предвид, че заболяване при член на семейството се причислява към възпрепятстване без Ваша вина и в този ред на мисли вие следва да получавате Вашето възнаграждение *само в случай че все още не сте изхабили правото си затова на година).

7. Бременна съм и работя при настоящия ми работодател от 1 юли 2004 г. На 15 юни 2005 г. получих лекарска бележка, с която доказвам, че поради естеството на

бременността си следва да лежа до момента, в който родя. Родих на 15 август 2005 г. Как да пресметна обезщетението, което ми се полага преди раждането?

През първата година при един работодател (в този случай 01 юли 2004 до 30 юни 2005 г.) имате право на възнаграждението за 3 седмици. На 01 юли 2005 влизате във втората година при този работодател и следователно след този момент имате право на месечно възнаграждение според скалата например в кантон Берн. Така се получава следното: работодателят Ви следва да Ви изплати 2 седмици и 1 месец от 15 юни до 31 юли. От първи до 15 август 2005 няма да получавате възнаграждение, тъй като сте изчерпила „лимита“ си за обезщетение при възпрепятстване на възможността да работите. Възможно е да във Вашия договор или в колективен трудов договор да е регламентирано друго. В тази връзка следва да проверите внимателно.

8. Родих и правото ми отпуск по майчинство изтече. Пълна съм с енергия, въпреки това бих искала да прекарам още малко време с детето си преди да започна работа.

По време на 15-тата и 16-тата седмица след раждането имате право да не започнете веднага работа. След това трябва да работите, освен в случай че сте възпрепятствана поради медицински причини. В тези две седмици Вашият работодател не Ви заплаща възнаграждение. В случай че кърмите, имате право отново без възнаграждение да не работите и след 16-тата седмица.

9. Родих на 1 август 2005 г. Прекратих трудовоправните си отношения на 30 септември. Имам ли право на цялото платено обезщетение за майчинство, предвид това, че то изтича на 6 ноември 2005 г.

Да. Имате право на цялото обезщетение, но е необходимо в момента на раждането да сте била все още заето лице. Няма значение дали след изтичане на отпуска за майчинство ще започнете работа отново или не.

10. Работодателят ми ме освободи, тъй като останах вкъщи след изтичане на отпуска по майчинство, за да кърмя. Това допустимо ли е?

Не. В случай че работодателят ви е посочил като причина за освобождаването Ви това, че кърмите, става дума за непозволено освобождаване. Ако искате да оспорите това, следва писмено да му отговорите и да посочите причините, по които сте вкъщи. Това следва да направите преди изтичане на срока за освобождаването Ви. Ако не можете да постигнете съгласие с работодателя си, имате срок от 180 дни, за да повдигнете въпроса пред съда и да поискате обезщетение, което може да бъде в размер до 6 месечни заплати.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ:

Информация относно Закона за труда - кантоналните инспекции по труда предоставят информация за приложението на Закона за труда и за подзаконовите актове, свързани с неговото приложение

- www.iva-ch.ch

Информация по темата можете да намерите и на следната електронна страница на Дирекцията по труда:

- www.seco.admin.ch (Arbeit > Arbeitnehmerschutz)

Информация за платения отпуск по майчинство – федералната служба за социални осигуровки (das Bundesamt für Sozialversicherungen) е компетентната институция, при която можете да получите информация за обезщетението по време на майчинство.

- www.bsv.admin.ch

Информация за облигационното право или частно-правни въпроси, можете да получите Съда по трудовоправни спорове.

Социалните партньори/синдикатите също предоставят информация на своите членове.